

Susitarimas su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis dėl Keleivių duomenų įrašų informacijos naudojimo

Europos Parlamento rekomendacija Tarybai dėl derybų siekiant susitarimo su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis dėl Keleivių duomenų įrašų (PNR) informacijos naudojimo siekiant užkirsti kelią terorizmui ir tarptautinio masto nusikalstamumui, įskaitant organizuotą nusikalstamumą, ir siekiant kovoti su šiais reiškiniais (2006/2193(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į ALDE frakcijos vardu Sophios in 't Veld pateiktą pasiūlymą dėl rekomendacijos Tarybai dėl susitarimo su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis dėl Keleivių duomenų įrašų (PNR) informacijos naudojimo siekiant užkirsti kelią terorizmui ir tarptautinio masto nusikalstamumui, įskaitant organizuotą nusikalstamumą, ir siekiant šiuos reiškinius pašalinti (B6-0382/2006),
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 114 straipsnio 3 dalį ir 94 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A6-0252/2006),
- A. primindamas savo ankstesnes rezoliucijas Keleivių duomenų įrašų (PNR) klausimu¹, kuriose Parlamentas nuo pat pradžių reiškė:
- savo pasirengimą leisti valstybės valdžios institucijoms saugumo tikslais susipažinti su keleivių asmens duomenimis, kai reikia atpažinti ir patikrinti, ar keleivių nėra stebėtinų pavojingų asmenų arba žinomų nusikaltėlių ir teroristų sąrašė, kaip ES elgiamasi pagal Šengeno konvenciją arba Direktyvą 2004/82/EB², kuria suteikiama prieiga prie oro transporto įmonių valdomų tapatybės duomenų pagal Išankstinės informacijos apie keleivius sistemą (APIS), ir
 - savo didelį susirūpinimą dėl sistemingo valstybės valdžios institucijų naudojimosi duomenimis, susijusiais su paprastų keliautojų (t. y. žmonių, kurie priimančiojoje šalyje nėra įregistruoti kaip pavojingi asmenys ar nusikaltėliai) elgsena (kredito kortelės numeris, el. pašto adresas, priklausymas tam tikrai grupei, dalyvavimas

¹ Europos Parlamento 2003 m. kovo 13 d. rezoliucija dėl oro transporto įmonių atliekamo asmens duomenų perdavimo transatlantinių skrydžių atveju (OL C 61 E, 2004 3 10, p. 381), 2003 m. spalio 9 d. rezoliucija dėl oro transporto įmonių atliekamo asmens duomenų perdavimo transatlantinių skrydžių atveju: derybų su JAV padėtis (OL C 81 E, 2004 3 31, p. 105) ir 2004 m. kovo 31 d. rezoliucija dėl Komisijos sprendimo projekto dėl tinkamo JAV muitinių ir sienos apsaugos biurui perduodamų Keleivių duomenų įrašuose (PNR) esančių asmens duomenų apsaugos lygio (OL C 103 E, 2004 4 29, p. 665).

² 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/82/EB dėl vežėjų įpareigojimo perduoti keleivių duomenis (OL L 261, 2004 8 6, p. 24).

keleivių lojalumo programose), kai teoriškai tikrinama, ar tas keleivis (-ė) galėtų kelti potencialią grėsmę skrydžiui arba šaliai, į kurią arba per kurią jis (ji) skrenda;

- B. žinodamas, kad, nors tai ir nėra priimtina Europos Sąjungoje, iš tiesų įvairiose šalyse, kaip antai JAV, Kanadoje ir Australijoje, siekiant užtikrinti vidaus saugumą reikalaujama sistemingos priegios prie vadinamųjų duomenų apie elgseną, bet pažymėdamas, kad:
- Kanados ir Australijos vidaus teisės aktuose numatyta galimybė susipažinti su tokiais duomenimis, tačiau priegios mastas ir trukmė bei duomenų, su kuriais leidžiama susipažinti, skaičius ribojami ir kontroliuojami teisminės institucijos, todėl Parlamentas ir ES valstybių narių duomenų apsaugos institucijos mano, kad šios sistemos yra tinkamos,
 - Jungtinėse Amerikos Valstijose po ilgų derybų su Komisija ir nepaisant įsipareigojimuose teigiamos geros valios vis dar nėra oro transporto srities teisminės duomenų apsaugos; todėl galima naudotis visais PNR duomenimis, išskyrus tik ypatingus slaptus duomenis, ir šiuos duomenis galima saugoti daug metų nuo saugumo patikrinimo; be to, asmenims, kurie nėra JAV piliečiai, netaikoma teisminė apsauga,
- C. kadangi po 2001 m. rugsėjo 11 d. kraupių įvykių pasauliniu mastu buvo nustatytos saugumo priemonės, kurios dažnai apima sistemingą visų piliečių asmens duomenų rinkimą ir stebėjimą, o ypač duomenų apie pinigų pervedimus, skambučius, bei keleivių duomenis; kadangi nesant nuoseklios ES saugumo politikos atskiro piliečio pozicija valstybės atžvilgiu gali būti pažeista,
- D. primindamas, kad Parlamentas, siekdamas panaikinti Tarybos sprendimą 2004/496/EB¹ dėl susitarimo su JAV remiantis Komisijos sprendimu 2004/535/EB² sudarymo, pateikė ieškinį Europos Bendrijų Teisingumo Teismui motyvuodamas jį tuo, kad šis sprendimas neturėjo teisinio pagrindo ir jam trūko teisinio apibrėžtumo ir todėl, kad pagal šį susitarimą leidžiama rinkti daugiau asmens duomenų, nei reikia kovojant su organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu,
- E. džiaugdamašis tuo, kad Teisingumo Teismas panaikino Tarybos sprendimą 2004/496/EB ir Komisijos sprendimą 2004/535/EB³,
- F. apgailestaudamas dėl to, kad Teisingumo Teismas nereagavo į Parlamento susirūpinimą dėl šio susitarimo teisminės struktūros ir dėl to, ar jo turinys atitinka Europos žmogaus

¹ 2004 m. gegužės 17 d. Tarybos Sprendimas 2004/496/EB dėl Europos bendrijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimo dėl oro vežėjų PNR duomenų tvarkymo ir perdavimo Jungtinių Valstijų vidaus saugumo departamento Muitinių ir sienos apsaugos biurui sudarymo (OL L 183, 2004 5 20, p. 83).

² 2004 m. gegužės 14 d. Komisijos sprendimas 2004/535/EB dėl Jungtinių Amerikos Valstijų Muitinės ir pasienio apsaugos tarnybai perduodamų oro keleivių asmens duomenų, nurodytų Keleivio duomenų įrašė (Passenger Name Record), tinkamos apsaugos (OL L 235, 2004 7 6, p. 11).

³ 2006 m. gegužės 30 d. sprendimas sujungtose bylose C-317/04 ir C-318/04.

teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (EŽTK) 8 straipsnyje nustatytus duomenų apsaugos principus,

- G. atsižvelgdamas į tai, kad Teisingumo teismas nustatė, jog Tarybos sprendimas 2004/496/EB negalėjo būti teisėtai patvirtintas remiantis EB sutarties 95 straipsniu kartu su Direktyva 95/46/EB¹, nes tai, kad Jungtinių Valstijų muitinės ir pasienio apsaugos tarnybai perduodami Keleivių duomenų įrašai ir ji jais naudojasi, susiję su duomenų tvarkymo operacijomis, turinčiomis įtakos viešajam saugumui ir valstybės veiklai baudžiamosios teisės srityse, o tai nepatenka į Direktyvos 95/46/EB ir pirmojo ramsčio sritį,
- H. atsižvelgdamas į Komisijos ir Tarybos išreikštą pasirengimą glaudžiai bendradarbiauti su Europos Parlamentu siekiant užtikrinti visišką Teismo sprendimo laikymąsi; tačiau apgailestaudamas, kad Taryba neįtraukė Parlamento į vykstančias derybas;
- I. pritardamas pagal 29 straipsnį įkurtos darbo grupės 2006 m. birželio 14 d. priimtai nuomonei dėl veiksmų, kurių reikėtų imtis Teisingumo Teismui priėmus sprendimą²,
- J. manydamas, jog šis klausimas toks svarbus, kad Europos Sąjunga bet koku atveju turėtų susitarti su JAV dėl tinkamo tarptautinio susitarimo, kuriame, visapusiškai atsižvelgiant į pagrindines teises, būtų nustatyta:
 - a) kurie duomenys reikalingi norint identifikuoti žmogų ir turėtų būti sistemingai ir automatiniu būdu perduodami (APIS sistema), o kurie su keleivių elgsena susiję duomenys galėtų būti perduodami konkrečiais atvejais, t. y. jei asmenys įtraukti į viešojo saugumo sąrašus kaip pavojingi asmenys dėl savo nusikalstamos ar teroristinės veiklos,
 - b) sunkių nusikaltimų, dėl kurių galima būtų pateikti papildomų prašymų, sąrašas,
 - c) institucijų ir agentūrų, kurioms galima perduoti duomenis, sąrašas ir duomenų apsaugos reikalavimai, kurių reikia laikytis,
 - d) abiejų rūšių duomenų saugojimo trukmė, nepamirštant, kad su sunkių nusikaltimų prevencija susijusiais duomenimis turi būti keičiamasi laikantis ES ir JAV susitarimo dėl teismų bendradarbiavimo³ ir ekstradicijos⁴,
 - e) vaidmuo, kurį oro bendrovės, kompiuterinės rezervavimo sistemos arba privačios organizacijos (pvz., informacijos ir telekomunikacijų paslaugų teikimo pasaulinei oro transporto ir kitoms susijusioms pramonės sritims įmonė *SITA* ir bilietų rezervavimo sistema *AMADEUS*) vaidina perduodant keleivių duomenis, bei

¹ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995 11 23, p. 31).

² Nuomonė 5/2006 dėl 2006 m. gegužės 30 d. Europos Bendrijų Teisingumo Teismo sprendimo sujungtose bylose C-317/04 ir C-318/04 dėl PNR duomenų perdavimo Jungtinėms Amerikos Valstijoms (Žr. http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/2006_en.htm).

³ OL L 181, 2003 7 19, p. 34.

⁴ OL L 181, 2003 7 19, p. 27.

numatomų priemonių (Išankstinės informacijos apie keleivius sistema (angl. APIS), Keleivių duomenų įrašai (PNR) ir t.t.) vaidmuo visuomeniniam saugumui,

- f) keleiviams suteikiamos garantijos, leidžiančios jiems koreguoti savo duomenis arba pateikti paaiškinimą, jeigu yra neatitikimų tarp dokumentų, susijusių su kelionės sutartimi, ir tapatybės dokumentuose, vizose, pasuose ir kituose oficialiuose dokumentuose pateikiamų duomenų,
- g) oro bendrovių atsakomybė keleivių bei valdžios institucijų atžvilgiu klaidų kopijavimo arba kodavimo atvejais bei tvarkomų duomenų apsaugos požiūriu,
- h) teisė kreiptis į nepriklausomą instituciją bei kompensavimo mechanizmai keleivių teisių pažeidimo atvejais;
- i) būtinybė griežtai laikytis 1989 m. liepos 24 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2299/89 dėl elgesio su kompiuterinėmis rezervavimo sistemomis kodekso¹ 6 straipsnio d punkto, kuriame reikalaujama, kad asmeninė informacija apie vartotoją būtų teikiama tik jei jis sutinka;

1. Tarybai skiria šias rekomendacijas:

Bendrieji principai

- a) siekiant nuo 2006 m. spalio 1 d. perduodant keleivių duomenis išvengti teisinių spragų Europos lygmeniu ir užtikrinti, kad keleivių teisės ir laisvės būtų ginamos dar labiau, nei kaip tai daroma šiuo metu remiantis vienašališkais JAV administracijos pateiktais įsipareigojimais,
- b) priimant bet kokią naują susitarimą šioje srityje remtis iš EŽTK 8 straipsnio kylančiais EB duomenų apsaugos principais,

Su derybų procedūra susiję aspektai

- c) atsižvelgiant į kalendorinius apribojimus, vesti derybas,
 - siekiant naujo trumpalaikio tarptautinio susitarimo, kuris apimtų laikotarpį nuo 2006 m. spalio 1 d. iki 2007 m. lapkričio mėn. (pirminis JAV ir EB susitarimo, dėl kurio Teismas priėmė sprendimą, laikotarpis),
 - vidutinės trukmės ir ilgalaikėje perspektyvoje Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) lygmeniu siekiant nuoseklesnio požiūrio į keitimąsi keleivių duomenimis tam, kad pasaulio mastu būtų užtikrintas ir oro eismo saugumas, ir pagarba žmogaus teisėms;
- d) įgalinti ES pirmininkaujančią valstybę padedant Komisijai informuoti Europos Parlamentą apie derybas, vykstančias dėl susitarimo, bei vykdant dialogą su JAV administracija, stebėtojų teisėmis įtraukti susijusių komitetų atstovus;

¹ OL L 220, 1989 7 29, p. 1.

Su trumpalaikio susitarimo turiniu susiję aspektai

- e) visų pirma pašalinti trūkumus, nurodytus pirmoje bendroje ES ir JAV susitarimo peržiūroje¹ ir atsižvelgti į Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno bei 29 straipsnio darbo grupės rekomendacijas²;
- f) į susitarimą įtraukti įsipareigojimus, kad jie taptų teisiškai privalomi ir dėl to abi pusės privalėtų priimti teisės aktus arba pakeisti esančius, o teismai – ginti susitarime minimus asmenis;
- g) kaip JAV administracijos geros valios ženklą, į naują susitarimą nedelsiant įtraukti šiuos įsipareigojimus, kurie, praėjus dvejiems metams po šio susitarimo įsigaliojimo, vis dar nėra visiškai įgyvendinami:
 - griežtus duomenų panaudojimo tikslų apribojimus, kaip anksčiau buvo nurodoma 3 įsipareigojime, kad duomenys apie elgseną nebūtų naudojami tiriant finansinius nusikaltimus arba siekiant išvengti paukščių gripo; tokie apribojimai taip pat turėtų būti nustatyti tolesniam tokių duomenų perdavimui;
 - perėjimą į informacijos platinimo sistemą *PUSH* (kaip minima 13 įsipareigojime), kaip numatyta ir EB susitarimuose su Kanada ir Australija, jei visi techniniai reikalavimai jau įgyvendinti ir tai jau buvo atlikta, pvz., *SITA*;
 - informacijos apie *PNR* taisyklės perdavimą keleiviams ir tinkamų teismo ieškinio pareiškimo procedūrų nustatymą, kaip minima 36–42 įsipareigojimuose bei *PNR* susitarimuose su Kanada ir Australija;
 - poreikį užtikrinti atitinkamus nurodymus darbuotojams, dirbantiems su duomenimis, ir jų mokymus bei poreikį apsaugoti informacinių technologijų sistemas;
 - bendrą metinę peržiūrą, kaip minima 43 įsipareigojime, kuri iš tiesų turėtų būti atliekama kasmet ir bendradarbiaujant su nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis bei skelbiama visa, ir joje turėtų būti vertinamas ne tik įsipareigojimų įgyvendinimas, bet ir minėto susitarimo rezultatai kovos su terorizmu ir nusikalstamumu aspektu;

Su vidutinės trukmės susitarimo turiniu susiję aspektai

- h) suteikti ES aiškų teisinį pagrindą, būtent skubos tvarka patvirtinant Pagrindų sprendimo dėl duomenų apsaugos projektą,
- i) vengti dirbtinio vadinamųjų ramsčių atskyrimo ir, taikant Europos Sąjungos sutarties 42 straipsnyje įtvirtintą vadinamąją perėjimo (pranc. *passarelle*) nuostatą, sukurti nuoseklų visiems Sąjungos ramsčiams bendrą duomenų apsaugos pagrindą siekiant

¹ Bendra peržiūra, kaip JAV muitinės ir sienos apsaugos tarnyba įgyvendina 2004 m. gegužės 14 d. Komisijos sprendime 2004/535/EB išdėstytus įsipareigojimus (2005 12 12 pataisyta versija).

² Žr. http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/2006_en.htm.

užtikrinti, kad naujasis susitarimas būtų sudarytas įtraukiant Europos Parlamentą, o jį kontroliuotų Teisingumo Teismas,

- j) apriboti duomenų, kurių gali būti prašoma, skaičių, bei atskirti slaptus duomenis jų rinkimo vietoje, kaip nurodyta Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnyje; atkreipia dėmesį į tai, kad oro transporto bendrovės privalo perduoti tik jų turimus duomenis, kad JAV muitinės ir sienos apsaugos tarnyba iš tiesų retai gautų prašomą visų 34 rūšių duomenų rinkinį; mano, kad siekiant įgyvendinti susitarimą, t.y. užkirsti kelią terorizmui ir kovoti su juo bei su tarptautinio masto nusikalstamumu, įskaitant organizuotą nusikalstamumą, užtektų net APIS duomenų; ragina Tarybai pirmininkaujančią šalį ir Komisiją šį klausimą nagrinėti derybose;
2. pakartoja savo ankstesnį reikalavimą, kad naujasis susitarimas Europos keleiviams turėtų padėti užtikrinti tokį patį duomenų apsaugos lygį, koks taikomas JAV piliečiams;
 3. pabrėžia savo ankstesnę poziciją, kad ES turėtų vengti netiesioginės Europos PNR sistemos kūrimo JAV muitinės ir pasienio apsaugos tarnybai atitinkamus duomenis perduodant valstybių narių policijos ir teisminėms institucijoms; mano, kad nuolatinis duomenų apie paprastus piliečius rinkimas peržengiant teisminės procedūros arba policijos vykdomo tyrimo ribas Europos Sąjungoje turėtų būti draudžiamas, o duomenimis turėtų būti keičiamasi tik kai tai yra būtina ir remiantis esančiu ES ir JAV susitarimu dėl abipusės teisinės pagalbos ir ekstradicijos;
 4. siūlo, kad, jei tai būtina, iki 2006 m. pabaigos būtų pradėtas ES, JAV, Kanados ir Australijos dialogas, kuriame dalyvautų Parlamentų atstovai, siekiant bendrai parengti 2007 m. peržiūrą ir sukurti pasaulinius PNR perdavimo standartus;
 5. primygtinai ragina Europos Parlamentą ir JAV kongresą – demokratines savo piliečiams atstovaujančias institucijas – surengti bendrą posėdį šiuo klausimu siekiant pradėti dialogą dėl kovos su terorizmu ir jo pasekmėmis pilietinėms laisvėms ir žmogaus teisėms;
- o
o o
6. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai susipažinti.